

Wat betekenen de plannen uit het coalitieakkoord 2026-2030 voor zorg en ondersteuning van mensen met een chronische aandoening?

Merel Willard, Femke van Schelven, Mariska Scheffer,
Juliane Menting
Mei 2026

NIVEL

Kennis voor betere zorg

Belangrijkste bevindingen

Onder (jong)volwassenen met een chronische aandoening vinden **6 op de 10** dat de **politiek niet genoeg aandacht** heeft voor mensen met een chronische aandoening.

De meerderheid van volwassenen met een chronische ziekte verwacht geen belemmering in het gebruik van zorg bij een verhoging van het eigen risico naar € 460. Wel stijgt het aandeel dat wél belemmeringen verwacht van **7%** bij een eigen risico van **€ 385** naar **14%** bij **€ 460**.

De plannen voor een **lagere uitkering bij volledige arbeidsongeschiktheid**, een **verlaging van het maximumdagloon** en de invoering van een **eigen bijdrage voor wijkverpleging** worden door 30-40% van de volwassenen gezien als een belemmering om zorg of ondersteuning te kunnen gebruiken.

Volwassenen met een chronische ziekte die **schulden maken**, hun **spaarmiddelen aanspreken** of **precies rondkomen** hebben **minder vertrouwen** in de politiek dan degene die **geld overhouden**.

Volwassenen met een chronische ziekte verwachten dat zij door **hogere zorgkosten** flink moeten **besparen op andere leefgebieden** en maken zich **zorgen over de toekomst**.

Context

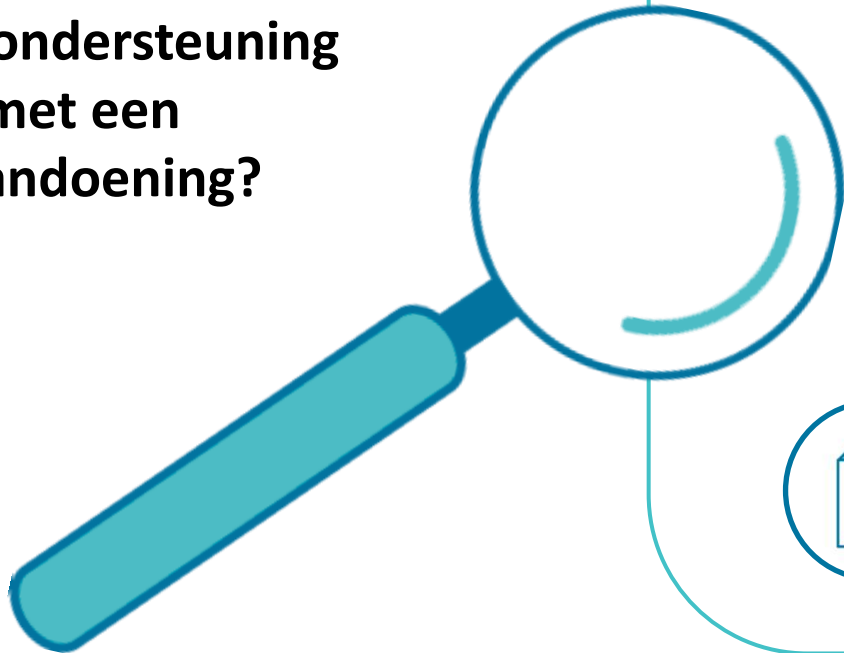
In het coalitieakkoord 2026-2030 'Aan de slag' staan nieuwe plannen voor de zorg en ondersteuning in Nederland. Er zijn plannen om het **eigen risico** in 2027 te verhogen naar **€ 460**. En er zijn plannen om voor medisch-specialistische zorg een **maximum van € 150 eigen risico per behandeling** te betalen. Daarnaast zijn er plannen voor veranderingen rondom **huishoudelijke hulp** via de **Wmo, wijkverpleging, specifieke zorgkosten** en regelingen rond **arbeidsongeschiktheid**.

Voor **mensen met een chronische aandoening** zijn deze thema's zeer relevant. Zij hebben vaker en langduriger te maken met zorg en ondersteuning, medicatie, hulpmiddelen of inkomensregelingen. Om deze reden is het belangrijk om te weten welke effecten de nieuwe plannen zouden kunnen hebben op mensen met een chronische aandoening.

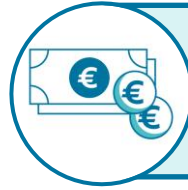
Over dit onderzoek

In deze rapportage
beantwoorden wij de vraag:

**Wat betekenen de plannen uit
het coalitieakkoord 2026-2030
voor zorg en ondersteuning
van mensen met een
chronische aandoening?**

Onderstaande onderwerpen zijn uitgevraagd

**Financiële situatie van mensen met
een chronische aandoening**

Vertrouwen in de politiek

**Aandacht in de politiek voor mensen
met een chronische aandoening**

**Plannen voor zorg en ondersteuning in
het coalitieakkoord 2026-2030**

Over dit onderzoek

In **twee** Nivel-panelen zijn gesloten en open vragen gesteld over onderwerpen rondom de **politiek** en de **plannen** in het **coalitieakkoord** 2026-2030 voor zorg en ondersteuning.

1

Nivel Panel Samen Sterk

2

Nivel Panel Jong & Sterk

Nivel Panel Samen Sterk

Dit panel, voorheen het NPCG, bestaat uit ruim **3.500** zelfstandig wonende **volwassenen** van 18 jaar en ouder met een chronische ziekte of lichamelijke beperking. Panelleden ontvangen enkele keren per jaar een **schriftelijke** of **online vragenlijst**. De cijfers in deze publicatie zijn afkomstig uit april 2026. In totaal ontvingen 2768 volwassenen met een **chronische ziekte** de vragenlijst, waarvan 1825 online en 946 schriftelijk. Voor deze webrapportage is gebruik gemaakt van een **tussentijdse selectie** van mensen die de vragenlijst online binnen twee weken invulden (n=541). Antwoorden van panelleden die de vragenlijst later invulden of schriftelijk ontvingen, zijn niet meegenomen. De chronische ziekte van panelleden is **objectief door een arts** vastgesteld.

1

De antwoorden van respondenten zijn gewogen naar geslacht, opleidingsniveau, type en aantal chronische ziektes, ernst beperking, regio en urbanisatiegraad, zodat ze een **representatieve afspiegeling** vormen van volwassenen met een chronische ziekte in Nederland. Er waren te weinig respondenten met een chronische ziekte in de leeftijd van 18-39 jaar om te wegen op leeftijd.

De weergegeven N zijn ongewogen. Met ordinale logische regressie hebben we gekeken naar verschillen in financiële situatie. Alleen significante verschillen zijn weergegeven. Respondenten konden hun antwoorden toelichten in open velden. Deze antwoorden zijn samengevat in overkoepelende thema's onder 'mensen met een chronische aandoening aan het woord'.

Meer informatie over het panel, de samenstelling ervan en de wegingsmethode vindt u op de [website van Panel Samen Sterk](#) en in [dit artikel over het panel](#).

Nivel Panel Jong & Sterk

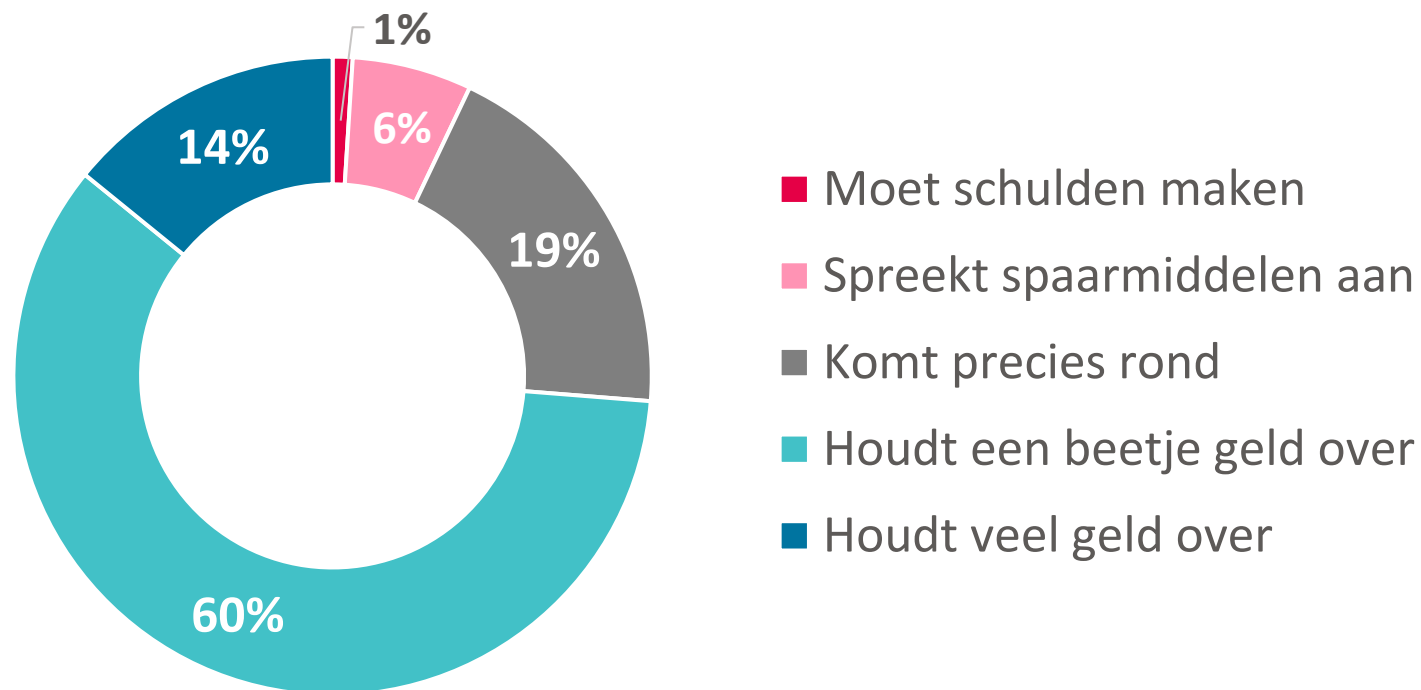
In het Panel Samen Sterk zijn jonge mensen ondervertegenwoordigd. Daarom is in juni 2025 het Panel Jong & Sterk opgericht. Dit panel bestaat momenteel uit **325 jongvolwassenen (18-30 jaar) met een chronische aandoening**. Dit zijn jongvolwassenen die een zelfgerapporteerde chronische ziekte of beperking hebben. Elke twee weken ontvangen zij een **korte vragenlijst op hun telefoon**. Daarin delen zij hun ervaringen over uiteenlopende onderwerpen, zoals contact met zorgverleners, onbegrip vanuit hun omgeving, school en/of werk en toekomstdromen. Via [de Jong & Sterk Instagram pagina](#) krijgen alle Jong & Sterk leden updates vanuit het panel en hier kunnen zij ook meedenken met het onderzoek, zodat dit zo goed mogelijk aansluit bij hun ervaringen en behoeften.

In oktober 2025 kregen alle panelleden een aantal vragen over de politiek. Op dat moment bestond het panel uit 162 leden. Zij kregen de vragen: 'Hoeveel vertrouwen heb jij in de politiek?' en 'Vind jij dat de politiek genoeg aandacht heeft voor mensen met een chronische aandoening?' Deze vragen werden ingevuld door 84 panelleden. Respondenten konden hun antwoorden toelichten in open velden. Deze antwoorden zijn samengevat in overkoepelende thema's onder 'mensen met een chronische aandoening aan het woord'.

Meer informatie over het panel vindt u op de [website van Panel Jong & Sterk](#).

Financiële situatie van volwassenen met een chronische ziekte

7% spreekt spaarmiddelen aan of moet schulden maken

Panel Samen Sterk, n=491

Deze variabele is gebruikt voor subgroepanalyses. Hiervoor zijn de antwoordcategorieën ingedeeld in drie groepen: **‘Moet schulden maken of spreekt spaarmiddelen aan’**, **‘Komt precies rond’** en **‘Houdt een beetje of houdt veel geld over’**.

Mensen met een chronische aandoening aan het woord

Zorgen en onzekerheid over de toekomst

Een aantal mensen met een chronische aandoening geeft aan momenteel **genoeg financiële middelen** te hebben om (hogere) zorgkosten op te kunnen vangen of verwacht voorlopig geen zorg of hulp nodig te hebben. Veel van hen **maken zich wel zorgen** om anderen die minder goed kunnen rondkomen. Ook zijn er zorgen over de toekomst, voor wanneer zij wel (meer) zorg of ondersteuning nodig hebben.

Ook de mensen die het financieel minder hebben maken zich zorgen over de toekomst. Niet alleen over de **betaalbaarheid** van de zorg, maar bijvoorbeeld ook over het **personeelstekort** en de **kwaliteit** van zorg en ondersteuning. Ook vindt een aantal de plannen in het coalitieakkoord nog **onduidelijk**, wat **onzekerheid** geeft voor de toekomst.

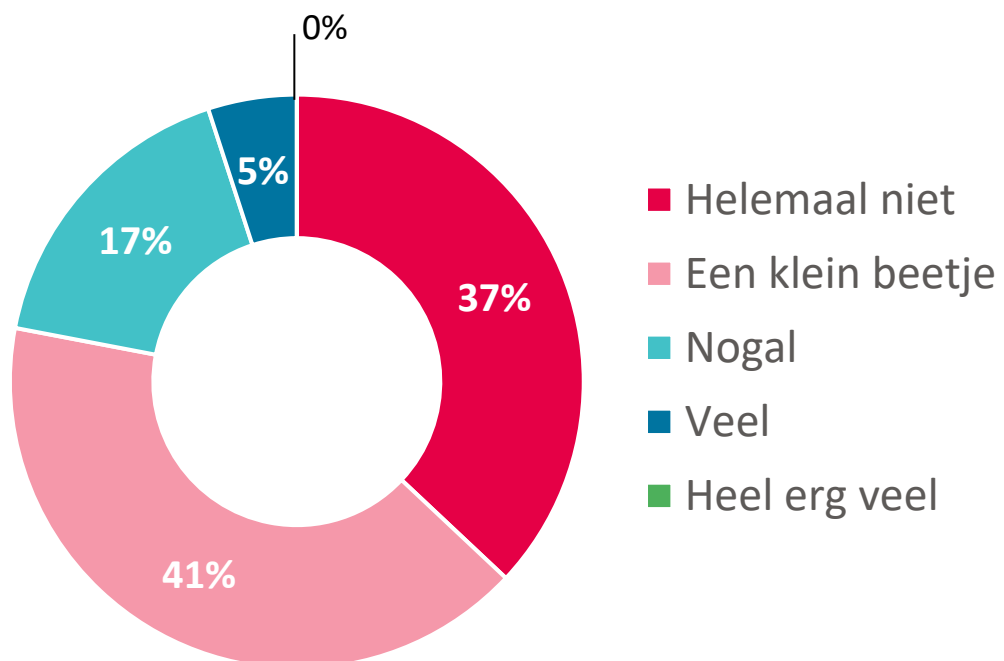
“Zorgkosten gaan een te groot deel van mijn inkomsten opslokken. Er blijft weinig extra geld over voor andere dingen zoals ontspanning of sport. Wat ook heel belangrijk is voor de algemene gezondheid.”

Volwassene met een chronische ziekte

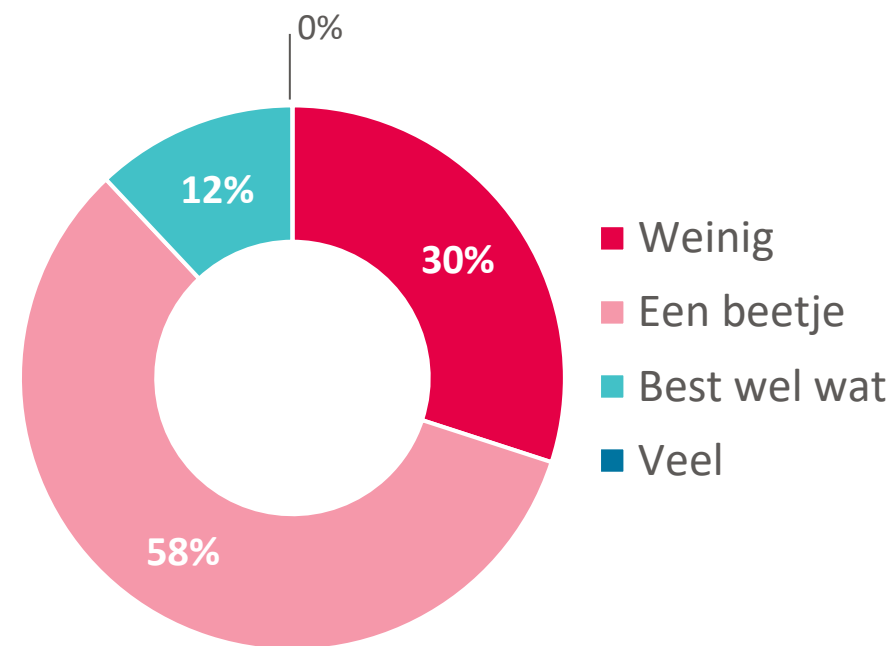
Hoeveel vertrouwen heeft u in de politiek?

Volwassenen met een
chronische ziekte

Panel Samen Sterk, n=492

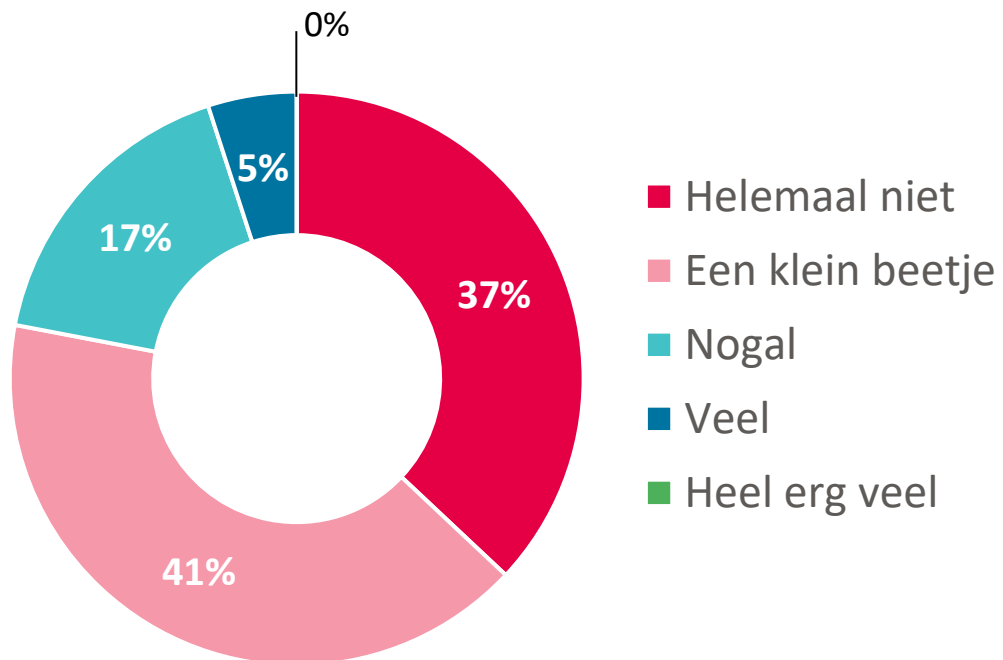
Jongvolwassenen met een
chronische aandoening

Panel Jong & Sterk, n=84

Hoeveel vertrouwen heeft u in de politiek?

Volwassenen met een
chronische ziekte

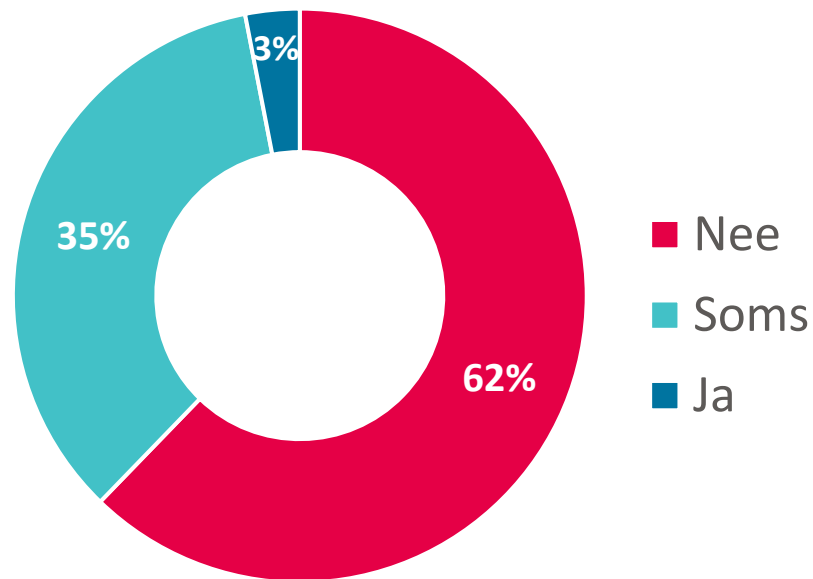

Panel Samen Sterk, n=492

Volwassenen met een chronische ziekte die **schulden maken, hun spaarmiddelen aanspreken of precies rondkomen hebben minder vertrouwen in de politiek** dan volwassenen die geld overhouden.

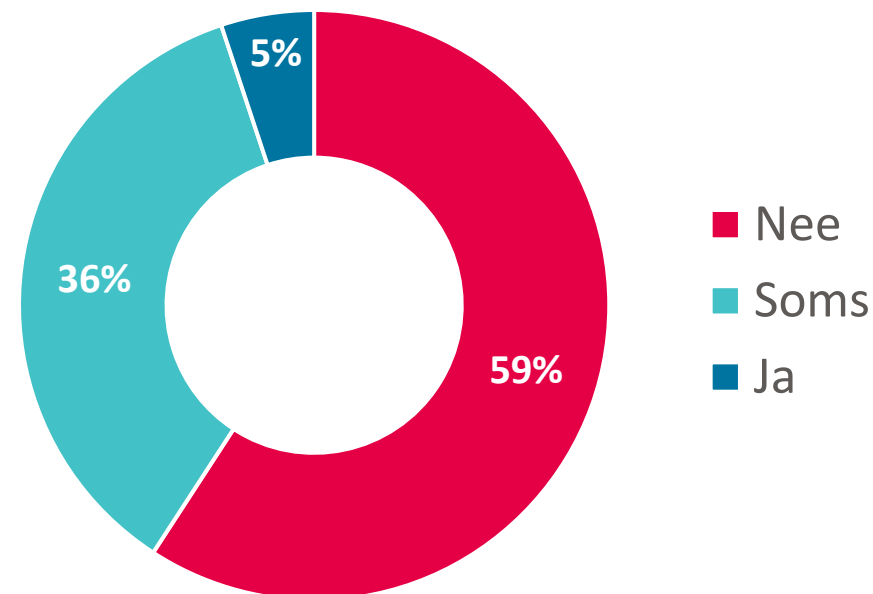
Vindt u dat de politiek genoeg aandacht heeft voor mensen met een chronische aandoening?

Volwassenen met een chronische ziekte

Panel Samen Sterk, n=493, hiervan antwoordden n=55 'weet ik niet'

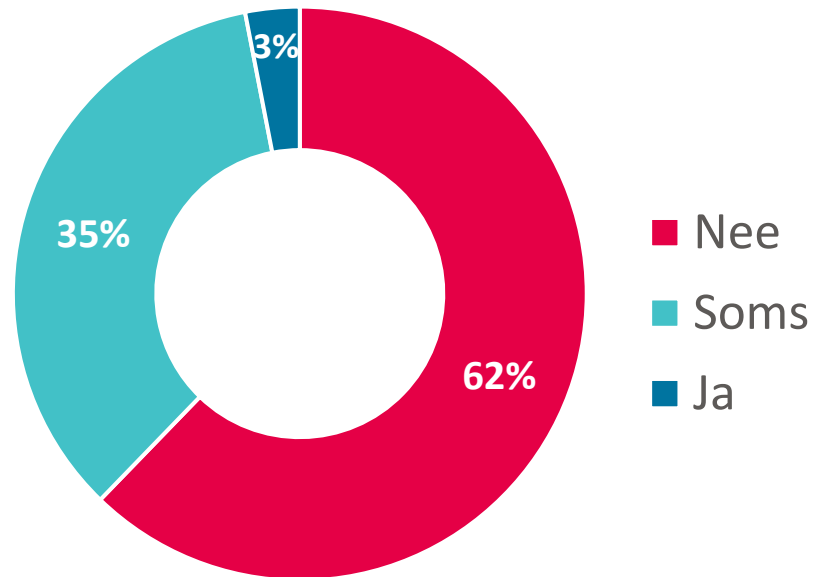
Jongvolwassenen met een chronische aandoening

Panel Jong & Sterk, n=83, hiervan antwoordden n=2 'weet ik niet'

Vindt u dat de politiek genoeg aandacht heeft voor mensen met een chronische aandoening?

Volwassenen met een chronische ziekte

Panel Samen Sterk, n=493, hiervan antwoordden n=55 'weet ik niet'

Volwassenen met een chronische ziekte die **schulden maken**, hun **spaarmiddelen aanspreken** of **precies rondkomen vinden vaker** dat de **politiek geen aandacht** heeft voor mensen met een chronische aandoening dan volwassenen die **geld overhouden**.

Mensen met een chronische aandoening aan het woord

Vertrouwen in de politiek en aandacht voor chronische aandoeningen

Sommige mensen met een chronische aandoening ervaren dat er al langere tijd wordt **bezuinigd op de zorg** en hebben hierdoor **weinig vertrouwen** in de **politiek** of de toekomst van de **gezondheidszorg**. Sommigen vinden dat er **weinig begrip en aandacht** is voor mensen met een chronische aandoening.

Zij voelen zich ook 'gestraft' door de hogere kosten, omdat zij een chronische ziekte of aandoening hebben. Een aantal mensen geeft aan wel te snappen dat het **moeilijk** is en dat er keuzes gemaakt moeten worden. Zij wachten het liever rustig af en proberen niet te veel bezig te zijn met de nieuwe plannen voor zorg en ondersteuning.

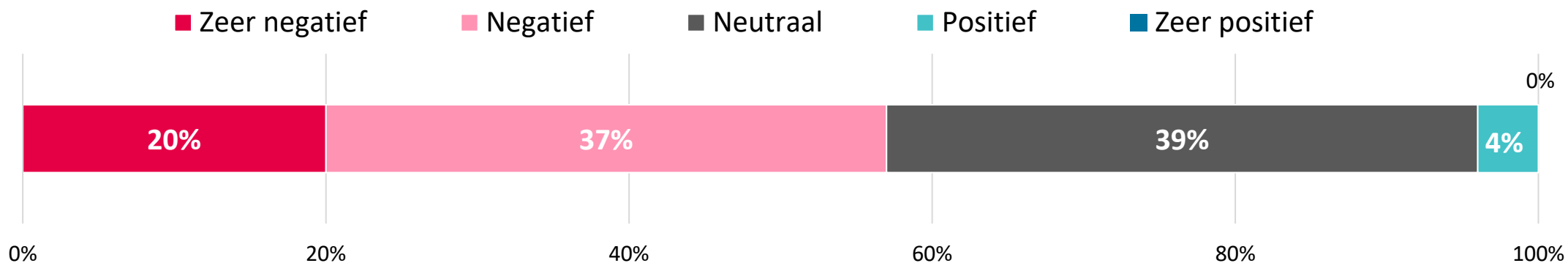
“Irritatie dat je door een chronische aandoening kosten maakt, die anderen niet hoeven te maken. Het voelt alsof ik gestraft word voor mijn ziekte en daarvoor moet betalen.”

Volwassene met een chronische ziekte

Bijna 6 op de 10 volwassenen met een chronische ziekte denken negatief over de plannen voor zorg en ondersteuning

Hoe denkt u in het algemeen over de nieuwe plannen van het kabinet voor zorg en ondersteuning?

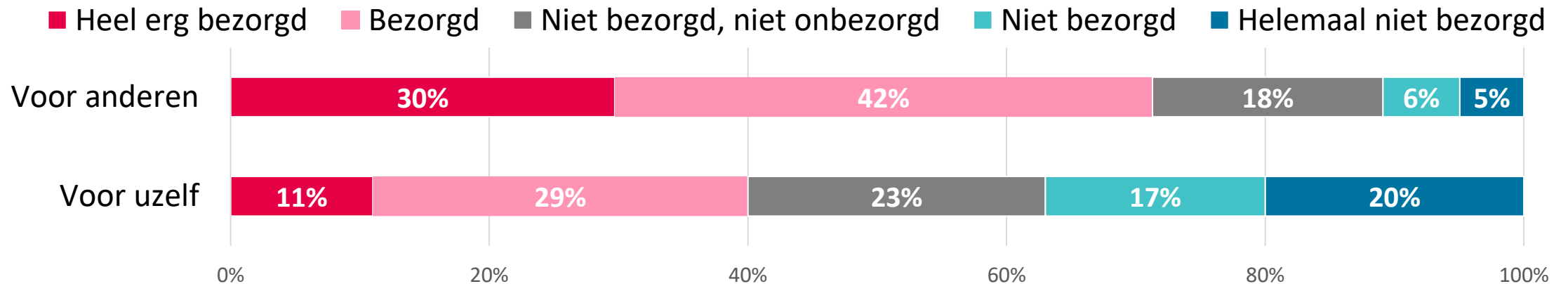

Panel Samen Sterk, n=484, hiervan antwoordden n=54 'weet ik niet'

Volwassenen met een chronische ziekte die **schulden maken** of hun **sparmiddelen aanspreken** zijn **minder te spreken** over de plannen van het kabinet voor zorg en ondersteuning dan mensen die **geld overhouden**.

40% maakt zich zorgen over de geplande verhoging van het eigen risico voor hun eigen situatie

In hoeverre maakt u zich zorgen over de geplande verhoging van het eigen risico voor uzelf of voor anderen?

Panel Samen Sterk, n=493 voor uzelf, n=492 voor anderen

Volwassenen met een chronische ziekte die **schulden maken**, hun **spaarmiddelen aanspreken** of **precies rondkomen** zijn **vaker (heel erg) bezorgd** over de geplande verhoging van het eigen risico voor henzelf en voor anderen dan volwassenen die geld overhouden.

“Ik houd wel wat spaargeld over, maar ik maak me wel zorgen als ik voor nodige Wmo-voorzieningen mijn spaargeld moet aanspreken. Bijvoorbeeld voor het aanschaffen van een scootmobiel of hulp in de huishouding.”

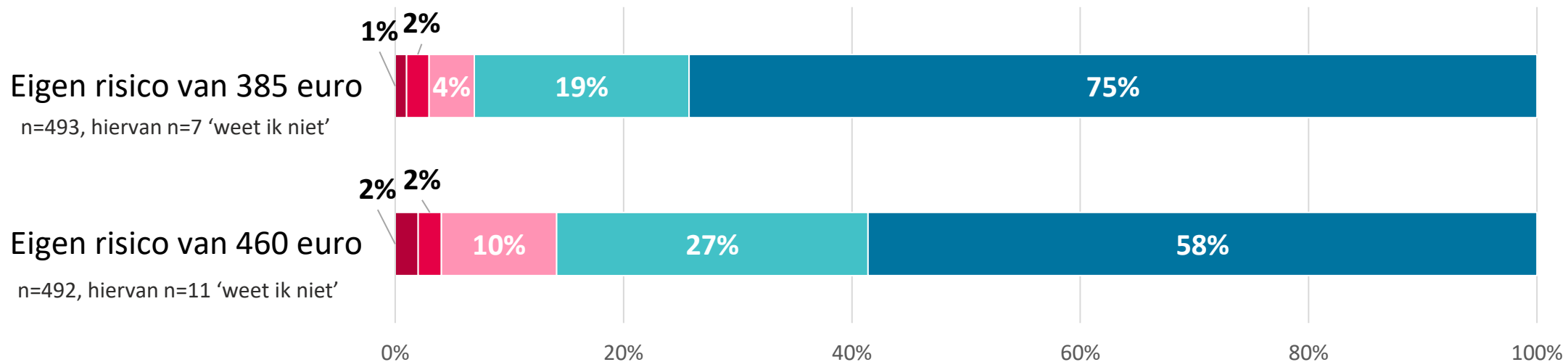
Volwassene met een
chronische ziekte

Verwachte belemmeringen in zorggebruik nemen toe bij verhoging eigen risico

In hoeverre vormt het verplicht eigen risico voor u een belemmering om zorg te gebruiken en in hoeverre verwacht u dat een verhoging van het eigen risico een belemmering vormt?

■ Heel erg veel ■ Veel ■ Nogal ■ Een klein beetje ■ Helemaal niet

“Ik overweeg bepaalde medicatie te stoppen i.v.m. de eigen bijdrage. Terwijl het eigen risico al op is, blijf je toch steeds betalen.”

Volwassene met een
chronische ziekte

Verwachte belemmering om zorg te gebruiken en verschillen naar financiële situatie

Huidig eigen risico van € 385

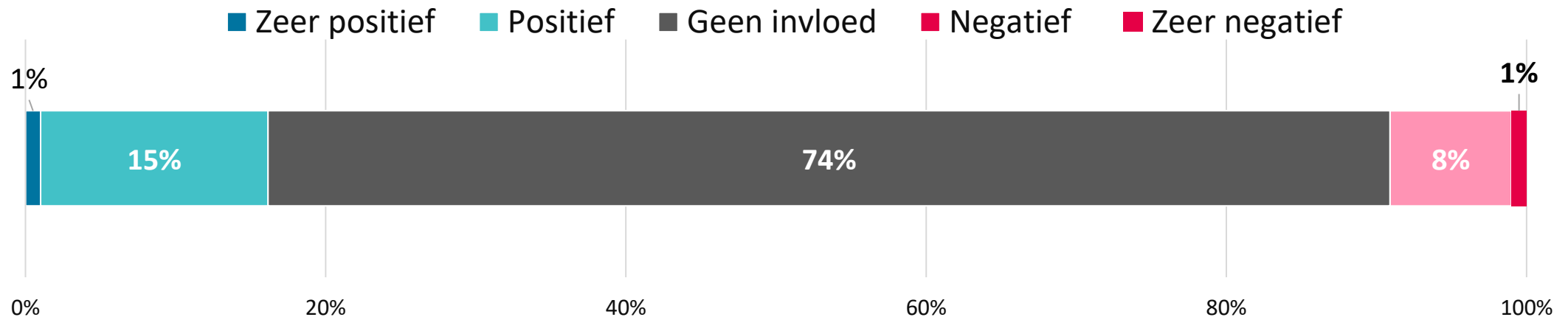
Volwassenen met een chronische ziekte die **schulden maken**, hun **spaarmiddelen aanspreken** of **geld overhouden** geven **vaker aan** dat het huidige eigen risico van € 385 **geen belemmering vormt** om **zorg te gebruiken** ten opzichte van volwassenen die **precies rondkomen**.

Gepland eigen risico van € 460

Bij een **verhoging van het eigen risico** geven volwassenen met een chronische ziekte die **geld overhouden** **vaker aan geen belemmeringen** te verwachten om zorg te gebruiken dan volwassenen die **precies rondkomen**.

Driekwart verwacht dat het betalen van het eigen risico in delen (€ 150) geen invloed zal hebben op hun situatie

Welke invloed verwacht u dat het betalen van het eigen risico in delen van € 150 per behandeling zal hebben op uw situatie?

Panel Samen Sterk, n=493 , hiervan antwoordden n=59 'weet ik niet'

Er zijn **geen verschillen** gevonden in de subgroepanalyses naar **financiële situatie**.

Verwachte belemmeringen van plannen uit coalitieakkoord

In hoeverre verwacht u dat de voorstellen in het coalitieakkoord 2026 voor u een belemmering zullen vormen om zorg of ondersteuning te gaan gebruiken?

■ Geen invloed ■ Weinig invloed ■ Matige invloed ■ Veel invloed ■ Heel veel invloed

De verlaging van het maximum dagloon voor een uitkering

Het vaste bedrag voor huishoudelijke hulp vanuit de Wmo wordt vervangen door een eigen bijdrage, afhankelijk van*

Een lagere uitkering voor volledige arbeidsongeschiktheid

Het verdwijnen van de aftrek van specifieke zorgkosten bij de inkomstenbelasting

Het invoeren van een eigen bijdrage voor wijkverpleging

Een combinatie van meerdere van deze voorstellen

0% 20% 40% 60% 80% 100%

*inkomen en vermogen

Panel Samen Sterk, n=188-364, hiervan antwoordden n=29-75 'weet ik niet' en n=56-263 'niet van toepassing'.

De aantallen per stelling waren te klein om uit te splitsen naar financiële situatie.

Mensen met een chronische aandoening aan het woord

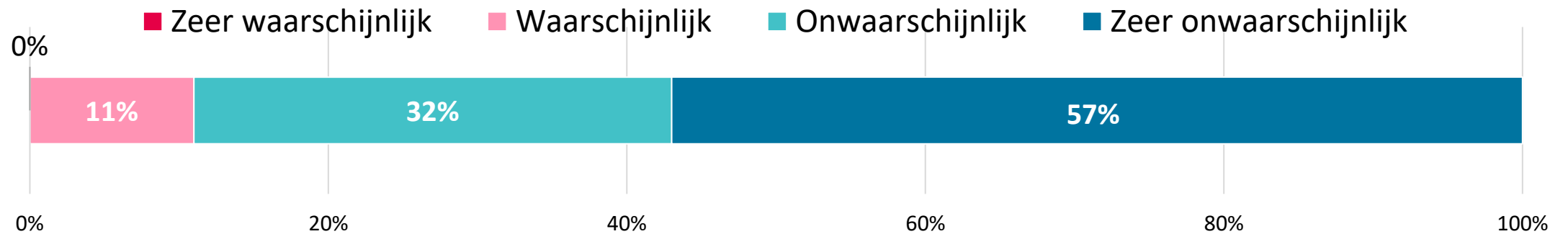
Impact op andere leefgebieden en stapeling kosten

Mensen met een chronische aandoening verwachten op andere leefgebieden effecten door hogere zorgkosten. Zij geven aan bijvoorbeeld **minder leuke dingen** te kunnen doen, omdat zorgkosten voor gaan.

Een deel van de mensen met een chronische aandoening is ook afhankelijk van **regelingen**, zoals WIA, Wajong of een uitkering. Zij geven aan dat als het **eigen risico** omhoog gaat en de bedragen die zij nu ontvangen vanuit de regelingen mogelijk lager worden, dat zij dit dan dubbelop gaan merken. Sommigen van hen zijn **bang** afhankelijk te worden van financiële steun vanuit hun omgeving of moeten flink gaan **besparen op andere leefgebieden**.

Een verhoging van het eigen risico zou voor de meerderheid geen reden zijn om af te zien van zorg

Denkt u dat u door de verhoging van het eigen risico zal gaan afzien van zorg die u nodig heeft?

Panel Samen Sterk, n=492, hiervan antwoordden n=27 'weet ik niet'

Volwassenen met een chronische ziekte die **geld overhouden** vinden het **minder waarschijnlijk** dat zij door de verhoging van het eigen risico zullen afzien van zorg dan mensen die **precies rondkomen**.

“Ik heb zorgkosten gehad die ik niet kon betalen. Toen hebben mijn ouders het betaald, omdat zij hun kind niet in de schulden willen hebben.”

Jongvolwassene met een chronische aandoening

Mensen met een chronische aandoening aan het woord

Zorg mijden en gevolgen voor gezondheid

Een deel van mensen met een chronische aandoening verwacht dat ze bepaalde hulp of zorg moeten laten, omdat het **financieel niet meer op te brengen** is, en probeert er nu al zo min mogelijk gebruik van te maken. Zij verwachten dat hun **fysieke gezondheid** hierdoor achteruit zal gaan of dat zij **mentale problemen** zullen gaan ervaren.

Sommigen zijn bewust bezig om zo lang mogelijk **zelfredzaam** te zijn, omdat ze willen vermijden dat ze afhankelijk worden van de regelingen. Daarnaast verwacht een groot deel van de mensen meer **afhankelijk** te worden van **hun naaste omgeving** wat betreft zorg en ondersteuning in de toekomst.

Meer weten?

Klik op de
publicaties
om meer te
lezen

Rapport: Ervaren
toegankelijkheid
van de zorg. Een
perspectief van
mensen met een
chronische
aandoening

Publicatie:
Opzet en
methodiek van
Panel Samen
Sterk

Publicatie: Meer
verzekerden
verwachten
belemmeringen om
zorg te gebruiken bij
een hoger eigen risico

Kennis voor betere zorg

Het Nivel levert kennis om de gezondheidszorg in Nederland beter te maken. Dat doen we met hoogwaardig, betrouwbaar en onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek naar thema's met een groot maatschappelijk belang. 'Kennis voor betere zorg' is onze missie. Alle onderzoeken publiceert het Nivel openbaar. U vindt deze en alle andere [Nivel-publicaties op onze website](#).

Kijk op onze website voor meer informatie over panel [Samen Sterk](#) of panel [Jong & Sterk](#).

NIVEL

Kennis voor betere zorg

De gegevens uit deze publicatie mogen met de volgende bronvermelding worden gebruikt: Willard, M., Schelven, F. van, Scheffer, M., Menting, J. Wat betekenen de plannen uit het coalitieakkoord 2026-2030 voor zorg en ondersteuning van mensen met een chronische aandoening?. Utrecht: Nivel, 2026.

030 272 97 00
nivel@nivel.nl
www.nivel.nl
Postbus 1568
3500 BN UTRECHT